

Sport en bewegen in tijden van covid-19

Deelname & kijkgedrag volwassenen maart-april 2020

Sport en bewegen in tijden van covid-19

Deelname & kijkgedrag volwassenen maart-april 2020

Mogelijk gemaakt door het Ministerie van VWS

Remko van den Dool

© Mulier Instituut
Utrecht, mei 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Onderzoek volwassenen	5
1.2 Leeswijzer	6
2. Uitkomsten onderzoek	7
2.1 Sport en bewegen voor en na de komst van covid-19	7
2.2 Motieven voor sport en bewegen	9
2.3 Samen sporten	10
2.4 Doorbetalen contributie/abbonement	11
2.5 Aanpassingen uitgaven aan sport	12
2.6 Vervallen topsportwedstrijden- en evenementen	12
2.7 Bezoek en deelname sportwedstrijden- en evenementen,	13
Referenties	14

Samenvatting

Sinds de maatregelen van half maart 2020 om het coronavirus in te dammen, is sporten en recreatief bewegen in Nederland ingewikkeld geworden. Sporten via een sportvereniging en fitnesscentrum kan niet meer, maar onder voorwaarden is sporten en bewegen in de openbare ruimte wel mogelijk. Alleen sporten thuis kent geen beperkingen. Om de eerste gevolgen te onderzoeken hebben we 1.000 volwassenen een vragenlijst voorgelegd via een online panel. In het onderzoek richtten we ons ook op de gevolgen voor de kijkers naar sport. Het veldwerk voor het onderzoek heeft van 7-10 april plaatsgevonden.

De belangrijkste uitkomst is dat minder mensen zijn gaan sporten/bewegen en velen minder uren. In een 'normale' lente sport 13 procent helemaal niet en in de periode na het instellen van de maatregelen was dat 18 procent. Per saldo is de helft evenveel uren blijven sporten/bewegen (49%), 38 procent minder en 13 procent meer. Wandelen en fietsen naar het werk is sterk afgenomen evenals het lunchwandelen. Recreatief wandelen en fietsen is daarentegen redelijk vergelijkbaar met een 'normale' lente. Hardlopen en wielrennen is daarentegen wat minder beoefend. Voor fitness zijn vooral de deelname aan groepsactiviteiten stilgevallen. Individuele fitness staat slechts in beperkte mate onder druk. Een groot deel vond namelijk al thuis plaats en vanwege de coronamaatregelen zijn meer mensen dit thuis gaan beoefenen. De sportdeelname via sportclubs is verminderd. Twee vijfde heeft gekozen voor andere sport en/of beweegactiviteiten (39%).

Van de Nederlandse volwassenen vindt driekwart het belangrijk om te blijven sport en bewegen zolang de beperkende maatregelen van kracht zijn (74%). De meest genoemde reden is het teruglopen van de conditie. Meer mensen sporten alleen (61% nu vs 46% in een normale lente). De verenigingssporters missen het contact met medesporters en het sportplezier het meest.

Voor een derde van de mensen met een abonnement (fitnesscentrum/zwembad; 36%) is de financiële bijdrage gestopt. Van de leden van de sportverenigingen is van 14 procent de contributie gestopt. De helft van de leden heeft begrip voor de situatie van de club en hoeft geen geld retour. Voor mensen met een abonnement is dat 14 procent. De helft van de volwassenen geeft wel eens geld aan sportartikelen uit. In de 2,5 week vanaf half maart heeft 7 procent uitgaven voor sport gedaan. Dit betreft vooral gewichten, hometrainers, yogamatjes en hardloopschoenen.

Een derde van de volwassenen vindt het vervelend dat zij via de media niet of nauwelijks meer naar actuele (top)sportwedstrijden kan kijken (34%). Dit omdat ook deze zijn gestaakt. De helft maakt het niet uit en 15 procent vindt minder sport op televisie prettig. Van de ondervraagden geven de meeste aan de Olympische Spelen te zullen missen (42%) en een derde het EK voetbal (34%). Van de volwassenen vindt 32 procent het vervelend dat de Nederlandse voetbalcompetitie gestopt is.

1. Inleiding

De crisis

In januari 2020 vond in centraal China een uitbraak plaats van het virus SARS-Cov-2, in de volksmond coronavirus genoemd dat leidt tot de ziekte covid-19. In het getroffen gebied moesten de inwoners van de overheid thuisblijven. Alleen voor boodschappen mochten ze hun huis uit. Twee maanden later bereikte het coronavirus Europa, Afrika, Australië en Amerika. In Europa namen de regeringen beperkende maatregelen om de verspreiding van het virus in te dammen. In Nederland golden vanaf half maart maatregelen om het contact tussen mensen te minimaliseren, mensen werd gevraagd om zoveel mogelijk thuis te werken, scholen sloten en in winkels kwamen regels om afstand tot andere mensen te houden. Ook de vrijetijdssector ontkwam niet aan maatregelen. De horeca, musea, theaters en sportaccommodaties sloten hun deuren. In de openbare ruimte moesten mensen die niet bij elkaar in huis woonden, zorgen dat de onderlinge afstand steeds minimaal 1,5 meter bedroeg. De regering verzocht de bevolking zo veel mogelijk thuis te blijven, maar een ommetje of het halen van een frisse neus vormden geen probleem. In de praktijk konden mensen buiten blijven sporten en bewegen, maar niet in groepen van meer dan drie personen (gezinnen uitgezonderd).

Maatregelen treffen de sportdeelname en beleving van sport

Vooral het sportverband heeft invloed op de beperkingen aan de deelname. De sportbeoefening van volwassenen in Nederland bestaat, los van recreatief wandelen en fietsen, uit drie verschillende typen sport. Dit betreft als eerste de georganiseerde sport via sportverenigingen, als tweede deelname aan fitness en aanverwante activiteiten vooral via (commerciële) sportscholen, en ten derde sportdeelname in de openbare ruimte (vooral zelf georganiseerd). Door de beperkende maatregelen is de georganiseerde sportdeelname via verenigingen stilgevallen. Activiteiten zoals fitness, gymnastiekoefeningen en yoga zijn alleen nog thuis te beoefenen. Dit kan zolang geen specifieke apparaten en voorzieningen nodig zijn. De sportdeelname in de openbare ruimte kent de minste beperkingen. Wel vervallen groepsactiviteiten zoals bootcamp en het voetbal op straat. Kleine kinderen mogen wel (samen) op straat, pleintjes of veldjes blijven spelen.

Door de uitval van evenementen en topsportwedstrijden vervalt voor veel mensen een belangrijke liefhebberij: het bezoeken van wedstrijden en kijken naar sport op televisie of het volgen van sport via andere media. Esport, competitief gamen, vindt plaats via beeldschermen en is voor sommigen een alternatief voor (het deelnemen en/of volgen van) sport.

1.1 Onderzoek volwassenen

Om de gevolgen te beschrijven voor de sportdeelname van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te beperken, hebben we een onderzoek onder volwassenen van 18 tot en met 79 jaar uitgevoerd. Het onderzoek vond van 7-10 april plaats onder 1.000 deelnemers van het online panel van Ipsos/GfK. Het onderzoek is gewogen op de kenmerken leeftijd, geslacht, gezinssamenstelling en opleidingsniveau. Door deze weging zijn de uitkomsten representatief voor de Nederlandse bevolking op deze kenmerken. Met name het opleidingsniveau en in mindere mate de leeftijd zijn belangrijke onderscheidende kenmerken voor sport en bewegen. Derhalve is de weging hierop essentieel.

Verandering persoonlijke situatie door coronacrisis

Voor een beter begrip van de deelnemers aan het onderzoek, beschrijven we beknopt de persoonlijke gevolgen van de maatregelen van half maart 2020 (tabel 1.1). Als gevolg van het sluiten van de scholen ving 14 procent zijn kinderen op. Een kwart (27%) is thuis gaan werken. Een tiende kon niet meer werken omdat het werk (tijdelijk) gestopt is (o.a. horeca). Een ongeveer even grote groep (9%) is anders gaan werken (meer of onregelmatiger). Voor anderen bleef de situatie gelijk, voor de mensen die buiten werken (4%), mensen die binnen werken (14%, zorgmedewerker, chauffeur) en voor mensen zonder werk (36%, gepensioneerd, werkloos).

Tabel 1.1 Situatie van toepassing sinds coronamaatregelen per 15 maart 2020, naar leeftijd, bevolking 18-79 jaar (in procenten, n=1.020)

	Volwassenen (n=1.020)	18-44 jaar (n=396)	45-64 jaar (n=414)	65-79 jaar (n=210)
Vang kinderen op vanwege sluiten scholen	14	21	13	1
Werk sindsdien thuis	27	43	25	1
Werk vanwege maatregelen gestopt	10	14	9	4
Ziek thuis	3	3	5	0
Meer en/of onregelmatiger gaan werken	9	16	7	0
Geen verschil, werk vooral buiten	4	4	6	2
Geen verschil, werk vooral binnen/overdekt	14	14	22	3
Geen van deze (o.a. pensioen)	36	14	29	89

1.2 Leeswijzer

In het vervolg rapporteren we over de uitkomsten van het onderzoek onder volwassenen. We besteden eerst aandacht aan de veranderingen in de sportdeelname voor en na de komst van het coronavirus. Daarbij kijken we welke mogelijkheden men heeft om te blijven sporten en bewegen en hoe belangrijk men dit vindt. Vervolgens bespreken we drie meer specifieke aspecten van de maatregelen tegen het virus. Een gevolg van de maatregelen is dat men niet meer samen kan sporten. De tweede is financieel van aard en heeft met het plotselinge karakter van de invoering van de maatregelen te maken. In hoeverre krijgen sporters de eventuele gemaakte kosten voor een abonnement van de aanbieder retour? Het derde specifieke aspect betreft de eventuele uitgaven om thuis of in de openbare ruimte te blijven sporten en bewegen. Tot slot bespreken we het vervallen van topsportwedstrijden- en evenementen.

2. Uitkomsten onderzoek

2.1 Sport en bewegen voor en na de komst van covid-19

Een belangrijke vraag is in welke mate individuen zijn blijven sporten en bewegen als we de periode voor en tijdens de maatregelen vergelijken. We hebben de respondenten gevraagd te denken aan omstandigheden in een lente zonder de maatregelen. Ten tijde van het onderzoek waren de beperkende maatregelen drie weken van kracht. In de inleiding beschreven we dat met name de sportdeelname via sportverenigingen door de maatregelen is getroffen. In minder mate geldt dat voor fitness en aanverwanten, activiteiten die ook thuis zijn te beoefenen. Op de sportdeelname in de openbare ruimte zijn de minste beperkende maatregelen van toepassing.

In vergelijking met de periode voordat de maatregelen in werking traden, zijn minder mensen gaan sporten en sporten zij ook minder lang (tabel 2.1). Terwijl normaal 51 procent vier tot acht uur aan sport en bewegen besteedt, is dat tijdens de crisis teruggevallen naar 38 procent. Minder afname is er bij mensen die meer dan acht uur aan sport en/of bewegen deelnemen. Wellicht betreft dit serieuze sporters die hun niveau graag op peil willen houden. Naar leeftijd en het hebben van een lichamelijke beperking/chronische aandoening zijn de verschillen beperkt.

Door per respondent de situatie in een normale lente met de lente van 2020 te vergelijken, kunnen we de verandering in tijdsduur op individueel niveau bestuderen. De helft van de mensen is evenveel uren blijven sporten/bewegen (49%), 38 procent minder en 13 procent meer (niet in tabel).

Tabel 2.1 Aantal uur sport- en beweegactiviteiten in een 'normale' lente vergeleken met de lente waarin de maatregelen tegen de verspreiding van het covid-19 virus van kracht waren, plus verschillen naar leeftijd, bevolking 18-79 jaar (in procenten, n=1.020)

	Normale lente	Lente 2020	Verschil Lente 2020 minus Normale lente naar leeftijd			
			Volwassenen (n=1.020)	18-44 jaar (n=396)	45-64 jaar (n=414)	65-79 jaar (n=210)
Niet	13	18	5	5	7	5
Minder dan een 1 uur per week	6	13	7	8	6	8
1-2 uur per week	21	23	2	6	-1	0
2-4 uur per week	30	23	-7	-10	-8	-1
4-8 uur per week	21	15	-6	-7	-4	-7
8 uur of meer per week	9	7	-2	-2	0	-4

De deelname aan sport en recreatief bewegen lijkt in enige mate te zijn teruggelopen. In tabel 2.2 tonen we voor welke activiteiten de verschuivingen gelden. Deze hebben vooral betrekking op de activiteiten die direct door de maatregelen zijn geraakt. De oproep om thuis te werken leidt er toe dat werkenden veel minder naar hun werk fietsen. Het verklaart ook de duidelijke afname van lunchwandelen als beweegactiviteit. De activiteiten in de openbare ruimte lijken nauwelijks te lijden onder de maatregelen. Voor wandelen in de vrije tijd zien we zelfs een minieme toename.

Sportieve activiteiten zoals fitness, gymnastiekoefeningen en yoga blijven redelijk op peil. Wel is fitness in een groep afgenomen. Voor individuele fitness geldt een beperkte afname. Van de mensen die onder normale omstandigheden aan fitness doen (23,7%), is ongeveer de helft dit blijven beoefenen (12,5%; niet in tabel). Van de bevolking is 7,6 procent na het instellen van de maatregelen aan fitness gaan doen. Per saldo een afname van 3,5 procent. Belangrijk voor het blijven fitnessen is de plaats waar men voorheen aan fitness deed. Voor de maatregelen beoefende 56 procent fitness in een centrum en 38 procent thuis (niet in tabel). Van de thuis-fitnessers is 66 procent

fitness blijven beoefenen en van de mensen die in een fitnesscentrum sportte bleef 32 procent aan fitness doen. Wellicht heeft een groot deel niet de apparatuur in huis waar men op het sportcentrum doorgaans mee werkte. Het meest getroffen door de maatregelen is de sportdeelname via sportverenigingen. De clubsporters zijn na de maatregelen meer gaan wandelen en fitnesssen. Slechts een paar procent is helemaal gestopt met sporten en/of bewegen. Per saldo is twee derde minder uren gaan sporten en/of bewegen. Dat is een sterkere afname dan voor de volwassen bevolking als geheel.

De sport-/beweegdeelname in therapeutisch verband lijdt onder de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te beperken (van 4% naar 1%). Dit zal verband houden met het stilvallen van een groot deel van de zorg waaronder fysiotherapie.

Tabel 2.2 Keuze sport- en beweegactiviteiten in een normale lente vergeleken met de lente waarin de maatregelen tegen de verspreiding van het covid-19 virus van kracht waren, plus verschillcores naar leeftijd, bevolking 18-79 jaar (in procenten, n=1.020)

	Normale lente	Lente 2020	Verschil Lente 2020 minus Normale lente naar leeftijd			
			Volwassenen (n=1.020)	18-44 jaar (n=396)	45-64 jaar (n=414)	65-79 jaar (n=210)
Doet (vrijwel) niet aan sport en/of bewegen	17	23	6	6	5	7
<u>Werk gerelateerd:</u>						
Sport op of via het werk	1	1	0	0	-1	0
Fietsen of wandelen naar werk	18	7	-11	-15	-9	-5
Lunchwandelen met collega's	10	2	-8	-13	-7	0
<u>Recreatief bewegen:</u>						
Wandelen in de vrije tijd	51	53	2	2	2	0
Fietsen in de vrije tijd	36	33	-3	-3	-1	-2
<u>Fitness varianten:</u>						
Fitness, individueel (binnen)	24	20	-4	-3	-3	-4
Fitness, in een groep zoals aerobics en zumba (binnen)	8	2	-6	-6	-6	-6
Fitness, buiten zoals bootcamp	3	2	-2	-3	-1	-1
Sporten/bewegen in therapeutisch verband (bij zorginstelling/fysiotherapeut)	4	1	-3	-4	-2	-1
<u>Sporten:</u>						
Zwemmen	13	3	-10	-11	-11	-6
Hardlopen	11	9	-2	-4	-2	0
Wielrennen, mountainbiken	4	3	-1	0	-2	0
Bij sportvereniging in buitenlucht	6	1	-5	-8	-4	-2
Bij sportvereniging in overdekte ruimte	4	1	-3	-4	-2	-3
Andere sporten in een overdekte ruimte	5	2	-3	-1	-3	-5
Andere sporten in de buitenlucht	5	4	-1	0	-1	-2

Keuze andere sport

Van de respondenten geeft 39 procent aan een andere sport te zijn gaan doen vanwege de maatregelen om het coronavirus in te dammen (tabel 2.3). Het betreft vaker jongere mensen (tot 45 jaar), dan mensen van 45 tot 80 jaar. Dit betreft in afnemend belang de sportieve activiteiten fitness, wandelen, fietsen, yoga en hardlopen. De helft van de mensen die een andere sport zijn gaan beoefenen vindt deze minder leuk (50%; niet in tabel). Een vijfde is juist beter te spreken over deze ‘vervangende’ sport (22%). Enkele citaten van mensen die voor een andere sportactiviteit kozen:

- ‘ik doe nu een sport wat ik helemaal niet leuk vind en mis mijn balsporten’
- ‘ik moet nu zelf beweging verzinnen, door mijn werk als kok heb ik dat anders namelijk vanzelf een paar uur per dag’
- ‘Het is drukker met wandelaars, minder prettig/kan niet mijn eigen tempo aanhouden’

Tabel 2.3 Beoefenen andere sport vanwege maatregelen om coronavirus in te dammen, naar leeftijd, bevolking 18–79 jaar (in procenten, n=1.020)

	Volwassenen (n=1.020)	18-44 jaar (n=396)	45-64 jaar (n=414)	65-79 jaar (n=210)
Ja	39	52	30	31
Nee	61	48	70	69

Verkrijgen informatie over alternatieven

Van de volwassenen heeft 63 procent informatie gezien of ontvangen over sportactiviteiten die geschikt zijn om te blijven beoefenen (niet in tabel). De meeste mensen verkregen deze informatie via internet (32%) of televisie (27%). Ongeveer een vijfde kreeg informatie van de sportaanbieder (19%). Andere bronnen waren de werkgever (6%) en de radio (6%). Van de ontvangers van informatie heeft 41 procent hier gebruik van gemaakt (26% van de bevolking) en 8 procent hiervoor betaald (2% van de bevolking).

2.2 Motieven voor sport en bewegen

Van de Nederlandse volwassenen vindt driekwart het belangrijk om te blijven sporten en bewegen zolang de beperkende maatregelen van kracht zijn (74%; niet in tabel). Een vijfde is neutraal en 7 procent vindt het onbelangrijk. Bijna iedereen (86%, niet in tabel) noemt de conditie op peil houden belangrijk als reden om wel te blijven sporten en bewegen. De tweede genoemde reden is op gewicht blijven (54%) en de derde geen kracht verliezen (40%). Voor 38 procent is sporten en bewegen een uitlaatklep. Een kwart van de mensen die het belangrijk vindt om te blijven sporten en bewegen, noemt de weerbaarheid tegen het coronavirus als reden (26%). Tot slot geeft 16 procent aan dat men wil blijven sporten en bewegen om de sportvaardigheden op peil te houden.

In het onderzoek hebben we gevraagd welke invloed een andere manier van sporten en bewegen heeft. De meeste respondenten geven aan dat dit geen invloed heeft (39%; tabel 2.4). Een kwart (27%) meldt dat de conditie is teruggelopen, 13 procent is eerder geïrriteerd en 12 procent geeft aan dat sprake is van krachtverlies. Bij 16 procent van de respondenten ontstaat de mogelijkheid om tussendoor een luchtje te scheppen (bijvoorbeeld tijdens het werk, velen werken thuis). Een tiende besteedt meer tijd aan sport en bewegen door het wegvallen van het woon-werkverkeer. Voor 4 procent van de volwassenen is de gezinsband versterkt door samen sporten en bewegen. De invloed geldt vooral voor jongeren. Van de ouderen (65-79 jaar) zegt 54 procent geen invloed van andere wijze van sporten/bewegen te ervaren tegen 27 procent van de jongeren (18-44 jaar).

Tabel 2.4 Invloed van op een andere manier sport- en beweegactiviteiten beoefenen vanwege maatregelen covid-19 virus, bevolking 18-79 jaar (in procenten, n=1.020)

	Volwassen (n=1.020)	18-44 jaar (n=396)	45-64 jaar (n=414)	65-79 jaar (n=210)
Conditie loopt terug	27	31	25	24
Ervaar krachtverlies	12	11	11	17
Eerder geïrriteerd, ervaar meer stress/angst	13	20	9	6
Tussendoor een luchtje scheppen	16	21	14	9
Meer tijd voor sporten/bewegen door wegvallen woon/werk verkeer	10	16	8	2
Betere band binnen gezin door samen te sporten/bewegen	4	6	4	1
Anders	3	4	3	3
Niet van toepassing, ik sport en beweeg (vrijwel) niet	7	6	9	7
Niet van toepassing, mijn sport/beweeggedrag is (vrijwel) niet veranderd	39	27	45	54

2.3 Samen sporten

Zoals eerder aangegeven moesten sportverenigingen vanwege de maatregelen hun activiteiten stopzetten. Aan de leden van sportverenigingen hebben we gevraagd wat ze missen aan de sportdeelname op hun sportvereniging. Sociale redenen zijn het meest genoemd. Daarbinnen betreft het vooral samen sporten met anderen (72%; tabel 2.5). Daarnaast mist 64 procent het contact met leden op de club en 43 procent het samen drinken na de sportactiviteit. Van de sportleden mist 54 procent het plezier. Meer sport gerelateerde redenen worden ook vaak genoemd. Zo mist 49 procent de competitie en wedstrijden, 31 procent de spanning tijdens wedstrijden, 19 procent het streven om zo goed mogelijk te presteren en 29 procent de aanwijzingen van een trainer. Voor 40 procent vormt het gebrek aan ritme/structuur in de week door het bezoek aan een sportvereniging een gemis. Andere redenen zijn minder vaak genoemd maar wel vermeldenswaard. Van de verenigingssporters mist 15 procent de sociale druk om te komen sporten en mist 12 procent het vrijwilligerswerk. Van alle sportclubsporters mist 2 procent niets.

Tabel 2.5 Redenen missen sport bij sportvereniging vanwege maatregelen covid-19 virus, sporters bij een sportvereniging 18-79 jaar (in procenten, n=102)

Samen met anderen sporten/bewegen	72
Contact met mensen op de club	64
Plezier van sporten/bewegen	54
Competitie- / wedstrijdelement	49
Samen drinken of wat eten na het sporten/bewegen	43
Ritme en structuur van de activiteit in de week	40
Spanning tijdens wedstrijden	31
Begeleiding van een trainer	29
Het buiten zijn	23
Streven om zo goed mogelijk te presteren	19
Activiteiten buiten sporten/bewegen om	15
Motivatie vanuit sociale druk om te sporten/bewegen	15
Vrijwilligerswerk voor de club	12
Anders	1
Mis sport/bewegen bij sportvereniging niet	2

De sportdeelname via een sportvereniging bestaat hoofdzakelijk uit samen met anderen sporten. Doordat de maatregelen vooral de sportclubs treffen, bestaat de verwachting dat minder mensen samen sporten. De sportdeelname in de openbare ruimte en fitness en aanverwanten zijn zowel alleen als samen met anderen te beoefenen. In tabel 2.6 laten we zien dat sporters een groter deel van hun tijd alleen sporten. Na de maatregelen was dat 61 procent van de tijd en ervoor 46 procent. Eerder onderzoek liet al zien dat veel mensen een groot deel van de tijd alleen sport en bewegen (Van den Dool, 2019).

Tabel 2.6 Aantal uur samen sporten en bewegen in een ‘normale’ lente vergeleken met de lente waarin de maatregelen tegen de verspreiding van het covid-19 virus van kracht waren, mensen die sporten en bewegen op een van deze momenten 18-79 jaar (in procenten)

Aantal uur	Normale lente (n=893)	Lente 2020 (n=837)
0	46	61
1	10	11
2	16	11
3	7	4
4	9	6
5 of meer	11	7

2.4 Doorbetalen contributie/abbonement

Een actuele vraag na het instellen van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, waardoor georganiseerde sportactiviteiten gestopt zijn, betreft de financiële afwikkeling van de gemaakte kosten voor de sportactiviteiten. Van veel lidmaatschappen lopen de afschrijvingen door in de 2 tot 3 weken na de instelling van de maatregelen (47%, zie tabel 2.7). Verder heeft een deel daar nog niets over gehoord (22%) en heeft 23 procent vooruit betaald. Voor de sporters met een abonnement loopt deze bij minder mensen door (33%). Verder zien we dat bij een hoger percentage de kosten niet geïnd worden zolang de activiteiten geen doorgang vinden (36%).

Tabel 2.7 Regeling voor contributies van sportverenigingen en sportabbonementen 2-3 weken na het instellen van de maatregelen tegen de verspreiding van het covid-19 virus, verenigingsleden en sporters met abonnementen 18-79 jaar (in procenten)

	Lidmaatschap (n=191)	Abbonement (n=221)
Afschrijving loopt door	47	33
Niet geïnd zolang activiteit stil ligt	14	36
(Nog) niets van gehoord	22	13
Geld teruggestort	3	5
Tegodbon / korting volgend seizoen	3	0
Voor rest seizoen vooruitbetaald	23	12

Gezien de lastige situatie voor de sportaanbieders die ontstaan is door de maatregelen om het coronavirus in te dammen, hoeft niet elke sporter zijn geld terug. Van de leden van sportverenigingen ziet 54 procent daar geen noodzaak toe (niet in tabel). Een kleinere groep is bereid om de club extra te ondersteunen (13%). Een kwart (27%) wenst wel graag geld retour. Van de abbonementhouders geeft 11 procent aan de aanbieder te willen steunen (de wijze van vragen is niet vergelijkbaar met de vragen voor leden van sportclubs). Van 14 procent hoeft er geen geld retour.

Van de mensen die voor een sportactiviteit lesgeld betalen zou 13 procent het geld terug willen (niet in tabel). Voor een kwart is dat niet nodig (25%). Een deel zou de lessen op een ander moment willen inhalen (29%) en 19 procent betaalde al geen lesgeld meer.

2.5 Aanpassingen uitgaven aan sport

Van de ondervraagde Nederlanders van 18 tot en met 79 jaar geeft de helft aan normaal gesproken geen uitgaven voor sporten en of bewegen te hebben (49%; niet in tabel). De rest had dus wel uitgaven. De belangrijkste uitgaven zijn voor een abonnement (21%), lidmaatschap van een sportclub (19%), sportkleding/schoenen (16%), entreekosten voor voorzieningen zoals zwembad en ijsbaan (9%) en uitgaven in een sportkantine (8%).

Sinds de maatregelen tegen het coronavirus van kracht zijn, heeft 7 procent uitgaven gedaan om thuis te kunnen sport- en bewegen (niet in tabel; dit betreft een periode van circa 2,5 week). De belangrijkste uitgaven waren voor gewichten, hometrainers, yogamatjes en hardloopschoenen.

2.6 Vervallen topsportwedstrijden- en evenementen

Eén van de gevolgen van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, is het vrijwel wereldwijd afgelasten van topsportwedstrijden. Voor acht wedstrijden en evenementen hebben we gevraagd wat de bevolking daarvan vindt. Voor de meeste wedstrijden en evenementen zijn de mensen neutraal (tabel 2.8). Het maakt hen niet zo veel uit. In het algemeen missen meer mensen wedstrijden dan dat er mensen zijn die minder sport wel prettig vinden. Meer specifiek zien we dat 42 procent een gemis voelt vanwege het uitstellen van de Olympische Spelen naar 2021. Iets minder is het gemis aan het Europees kampioenschap (mannen) voetbal en de Nederlandse voetbalcompetitie. Hoewel relatief veel mensen de formule 1 race in Zandvoort (oorspronkelijk gepland op 3 mei 2020) zeggen te missen (31%), geven anderen aan dit juist prettig te vinden (24%).

Tabel 2.8 Attitude over vervallen specifieke sportwedstrijden vanwege coronamaatregelen, bevolking 18-79 jaar (in procenten, n=1.020)

	% (erg) vervelend	% neutraal	% (erg) prettig
Olympische spelen in Tokio	42	50	8
Paralympische spelen in Tokio	27	64	8
Europees kampioenschap voetbal	34	50	16
Nederlandse eredivisie voetbal competitie	32	51	18
Europese voetbalcompetitie	26	56	18
Formule 1 race in Zandvoort	31	45	24
Voorjaarsklassiekers en grote wielerrondes	27	60	13
Internationale Tennistoernooien	22	65	13
Laatste schaatstoernooien van seizoen	18	69	12

Van den Dool (2020) stelde vast dat 48 procent wekelijks via de televisie naar sport kijkt en 37 procent via internet. De gemiddelde (televisie)kijktijd van alle Nederlanders van 18-79 jaar bedroeg in 2018 2 uur. Met name sportuitzendingen via de televisie lijken belangrijk voor veel Nederlanders. Dit blijkt ook uit het onderzoek: een derde van de volwassen Nederlanders vindt het vervelend (20%) of erg vervelend (14%) dat topsportwedstrijden- en evenementen niet meer via televisie of internet te volgen zijn (tabel 2.9). Hiertegenover staat 15 procent die dit juist een positieve ontwikkeling vindt. De helft maakt het niet zo veel uit (51%).

Tabel 2.9 Attitude over vervallen registratie sportwedstrijden door de media vanwege coronamaatregelen, bevolking 18-79 jaar (in procenten, n=1.020)

	Volwassenen (n=1.020)	18-44 jaar (n=396)	45-64 jaar (n=414)	65-79 jaar (n=210)
Erg vervelend	14	12	14	18
Enigszins vervelend	20	19	20	21
Neutraal, maakt me niet zo uit	51	53	50	48
Enigszins prettig	5	7	4	4
Erg prettig	10	9	12	9

Zoals hiervoor vermeld, besteedt een flink deel van de televisiekijkers veel tijd aan het kijken naar sportwedstrijden. Deze mensen kijken in plaats daarvan vooral naar andere televisieprogramma's (64%), doen aan wandelen of fietsen (42%), lezen (42%) en surfen op internet (41%). Andere activiteiten noemen zij minder vaak. Relevant om te vermelden zijn sportdeelname (19%) en kijken naar de competitie van games (4%; e-sportwedstrijd).

2.7 Bezoek en deelname sportwedstrijden- en evenementen,

In 'normale' tijden, als er geen coronavirus zou zijn geweest, neemt 15 procent van de volwassenen deel aan één of meer evenementen zoals een hardloopwedstrijd of een motortoertocht. Van hen vindt twee derde het jammer dat deze voorlopig niet meer georganiseerd worden.

Meer mensen bezoeken weleens een sportwedstrijd (27%). Van de bevolking bezoekt 18 procent een wedstrijd waarvoor zij entree moeten betalen, 14 procent bezoekt wedstrijden zonder entree, 4 procent bezoekt beide vormen wel eens. Ook van de bezoekers vindt twee derde het vervelend dat zij voorlopig geen sportwedstrijden meer kunnen bezoeken.

Referenties

Dool, R. van den (2019). *Zonder anderen sporten en bewegen neemt toe* (factsheet 2019/5). Utrecht: Mulier Instituut.

Dool, R. van den (2020). *De mediaconsumptie van sport door ouderen* (factsheet 2020/3). Utrecht: Mulier Instituut.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl